

Abstrakt v českém jazyce

Status rodiny unijních občanů jako odvozených beneficentů práva volného pohybu osob v EU

Tato práce analyzuje právní postavení občana EU a jeho rodinných příslušníků, kteří jsou odvozenými beneficenty práva volného pohybu v rámci EU. Pro účely analýzy, komparace a pochopení skutečného přínosu evropského občanství je důraz v rámci mé práce kladen na rodinné příslušníky občana EU, ať již jimi mohou být jak jiní občané EU, tak státní příslušníci třetích zemí. Tato práce si zároveň klade za cíl upozornit na určitá práva a obecné principy v judikatuře Soudního dvora EU, které se zformovaly ve judikatuře SDEU k právu svobodně se pohybovat a pobývat v jiných členských státech, jakož i ve svém vlastním domovském členském státě EU. Jedná se zejména o právo na respektování soukromého a rodinného života, princip nejvlastnějšího (nejlepšího) zájmu dítěte, princip proporcionality, zásada zákazu diskriminace a doktrína skutečného využití podstatné části práv spojených s občanstvím Unie.

První kapitola mé práce slouží k představení institutu evropského občanství, jeho vzniku, vývoje, připomenutí klíčové judikatury, která ho formovala, úvahám o jeho reformě a zdůraznění úlohy práva svobodně se pohybovat a pobývat v rámci EU pro formování současné evropské identity. Tato kapitola se mezi jiným zabývá využitím tohoto práva ze strany neunijních občanů – britských občanů, na něž se vztahuje Dohoda o vystoupení Spojeného království z Evropské unie, občanů Evropského sdružení volného obchodu (ESVO) a Švýcarska a rodinných příslušníků všech těchto skupin. Formou analýzy recentního vývoje je rozebrán proces Brexitu, vyjednávání o budoucím statusu Gibraltaru a metodou komparace naznačeny možné ideové inspirace, které si lze brát z rozhodování Soudu ESVO či některé problematické body jednostranných kroků Švýcarska v oblasti volného pohybu osob a jeho politiky přistěhovalectví.

Druhá kapitola mé práce se zaměřuje na princip nejvlastnějšího (nejlepšího) zájmu dítěte a právo na respektování soukromého a rodinného života v judikatuře Soudního dvora EU (SDEU) a Evropského soudu pro lidská práva (ESLP). V této kapitole je zároveň vybráno několik rozsudků obou soudů k jejich důkladné analýze a vzájemné komparaci pro vystihnutí přístupu obou soudů k pojmu rodinného života.

Třetí kapitola se zabývá vznikem, formováním a v důsledku působení judikatury SDEU neustálou proměnou, rozšiřováním a upřesňováním pojmu rodinný příslušník občana EU,

příčemž hlavní důraz je kladen na systematiku dotčených ustanovení směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států, která dávají pojmu rodinného příslušníka jeho hranice.

Čtvrtá kapitola se zaměřuje na analýzu jednotlivých práv vyplývajících ze směrnice 2004/38/ES, která umožňují unijním občanům a jejich rodinným příslušníkům pracovat, podnikat, studovat, pobývat a vést rodinný život v jiném členském státě EU za stejných podmínek, jaké mají občané daného členského státu. Pozornost je věnována rovněž aktuální problematice pandemie nemoci COVID-19, kategorickým požadavkům, které mohou členské státy uplatnit k omezení práva volného pohybu a možným formám podvodu a zneužití práv přiznaných směrnicí 2004/38/ES.

V závěru pak autor této práce získané poznatky shrnuje a syntetizuje do obecných trendů v oblasti volného pohybu a práva na respektování rodinného života v současné judikatuře Soudního dvora EU, podtrhuje lidskoprávní akcent, který tato judikatura má a s tím spojený malý prostor členských států EU pro omezení práv jednotlivců z důvodů kategorických požadavků veřejného zájmu.

Klíčová slova: právo na respektování rodinného života, občanství EU, volný pohyb osob.